

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
**“УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ У СФЕРІ
МЕДИЦИНИ ТА ФАРМАКОЛОГІЇ”**
(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ 2007

Підготовлено професором кафедри менеджменту *О. В. Баєвою*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту (протокол № 8 від 21.03.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Баєва О. В. Навчальна програма дисципліни “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2007. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології” розроблена для студентів, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій”, професійне спрямування медичний та фармацевтичний менеджмент. Структурно-логічна схема спеціалізації передбачає вивчення навчальної дисципліни “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології” після опанування студентами знань з курсів “Основи менеджменту”, “Основи менеджменту в охороні здоров’я”, “Економіка і фінансування охорони здоров’я” та передує вивченню інших профілюючих навчальних дисциплін, таких як “Облік і звітність в охороні здоров’я”, “Медичний та фармацевтичний менеджмент”, “Маркетинг у медицині та фармації”.

Навчальна програма розроблена для студентів заочної форми навчання та поєднує в собі робочу програму курсу, завдання та рекомендації до виконання семестрової контрольної роботи.

Мета курсу: формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань з технології та управління фармацевтичним бізнесом. Формування умінь щодо технології менеджменту аптечних установ, загальних принципів управління фармацевтичним підприємством, планування діяльності аптечної установи тощо.

Завдання навчальної дисципліни:

Завданням курсу “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології” є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- загальних принципів управління фармацевтичним закладом;
- маркетингової служби фармацевтичного закладу;
- планування діяльності фармацевтичного закладу;
- впровадження функції контролю в економічному механізмі менеджменту фармацевтичних закладів;
- бухгалтерської звітності — як основного джерела інформаційного забезпечення господарської діяльності аптек;
- економічних методів управління в фармацевтичній практиці;
- організаційно-правового забезпечення здійснення діяльності з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами;
- товарної політики закладів охорони здоров’я;
- організації зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності бізнесу в охороні здоров’я.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ У СФЕРІ
МЕДИЦИНИ ТА ФАРМАКОЛОГІЇ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	<p>Змістовий модуль I. Організаційно-правові засади бізнесу у сфері охорони здоров'я</p> <p>Організаційно-правове забезпечення здійснення діяльності з медичної практики виробництва, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами</p>
2	Стратегічний аналіз бізнесу у сфері охорони здоров'я
3	Конкурентні переваги бізнесу у сфері охорони здоров'я
4	Організаційно-правові засади виробництва лікарських засобів
5	Організаційно-правові засади оптової торгівлі лікарськими засобами
6	Організаційно-правові засади роздрібної торгівлі лікарськими засобами
7	<p>Змістовий модуль II. Управління бізнесом закладу охорони здоров'я</p> <p>Менеджмент закладів охорони здоров'я</p>
8	Основи економіки закладу охорони здоров'я
9	Організація бухгалтерського та податкового обліку лікарських засобів
10	Товарна політика закладів охорони здоров'я
11	Просування та збут лікарських засобів на фармацевтичному ринку
12	Менеджмент зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності в бізнесі у сфері охорони здоров'я
Разом годин: 216	

ЗМІСТ
дисципліни
“УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ У СФЕРІ
МЕДИЦИНИ ТА ФАРМАКОЛОГІЇ”

**Змістовий модуль I. Організаційно-правові засади бізнесу
у сфері охорони здоров'я**

**Тема 1. Організаційно-правове забезпечення
здійснення діяльності з медичної практики,
виробництва, оптової та роздрібною торгівлі
лікарськими засобами**

Загальноорганізаційні вимоги до здійснення діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі.

Структура та напрями державного регулювання фармацевтичного ринку. Започаткування господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами. Ліцензування діяльності з медичної практики, виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами.

Розробка законів, які регулюють порядок обігу лікарських засобів. Державний контроль діяльності з порядку реалізації лікарських засобів. Загальні вимоги до реалізації лікарських засобів. Загальні принципи реалізації (відпуску) лікарських засобів громадянам. Державний контроль щодо забезпечення населення лікарськими засобами на випадок стихійного лиха, катастроф, епідемічних захворювань. Нормативно-правова база утилізації та знищення лікарських засобів.

Державне регулювання допуску до медичної практики та фармацевтичної діяльності.

Регулювання експорту та імпорту фармацевтичної продукції, засноване на законодавчих та нормативних актах.

Правила реєстрації лікарських засобів. Система державного контролю якості лікарських засобів. Сертифікація лікарських засобів.

Література [2; 3; 6; 11–20; 22; 24; 30]

Тема 2. Стратегічний аналіз бізнесу у сфері охорони здоров'я

Аналіз макросередовища. Специфічні фактори аналізу макросередовища фармацевтичного бізнесу.

Аналіз мікросередовища фармацевтичного бізнесу. Аналіз галузі. Аналіз конкурентів. Аналіз споживачів фармацевтичної продукції.

Аналіз стейкхолдерів. Ключові фактори успіху на фармацевтичних ринках.

Внутрішньоорганізаційний аналіз закладу охорони здоров'я. Оцінка матеріальних ресурсів закладу охорони здоров'я. Оцінка нематеріальних ресурсів закладу охорони здоров'я. Оцінка людських ресурсів. Функціональна оцінка організаційного потенціалу.

Бенчмаркінг. SWOT-аналіз закладу охорони здоров'я.

Література [28; 31; 32]

Тема 3. Конкурентні переваги бізнесу у сфері охорони здоров'я

Природа конкурентних переваг. Конкурентні переваги та стратегія низьких видатків. Умови реалізації стратегії низьких видатків. Переваги низьких видатків та конкурентні сили в бізнесі у сфері охорони здоров'я. Ризики стратегії низьких видатків в бізнесі у сфері охорони здоров'я.

Конкурентні переваги та стратегія диференціації в бізнесі у сфері охорони здоров'я. Конкурентна стратегія концентрації в бізнесі у сфері охорони здоров'я. Роль науково-дослідних розробок у конкурентній стратегії закладу охорони здоров'я, що виготовляє спеціалізовані лікарські засоби.

Особливості конкурентних стратегій закладів охорони здоров'я, що виготовляють генеричні лікарські засоби. Міжнародні ринки препаратів-генериків. Планування асортименту закладів охорони здоров'я. Ключові фактори успіху на ринку генериків.

Література [29; 32]

Тема 4. Організаційно-правові засади виробництва лікарських засобів

Нормативно-технічні документи, які встановлюють вимоги до лікарського засобу, його упаковки, умов і термінів зберігання, методів

контролю якості лікарського засобу. Технічний та технологічний регламент виробництва лікарських засобів.

Організація діяльності фармацевтичних оптових закладів. Загальні вимоги до приміщень для виробництва лікарських засобів. Загальні вимоги до виробничих зон. Загальні вимоги до складських зон. Вимоги до зон контролю якості. Загальні вимоги до допоміжних зон: адміністративні та побутові приміщення аптечних складів. Спеціальні вимоги до стерильного виробництва.

Обладнання аптечного складу. Поняття про консигнаційний склад.

Управління персоналом аптечного складу.

Організація руху товарів на аптечному складі. Основні фармацевтичні вимоги до організації робіт з фасування на аптечному складі.

Література [20; 30; 31]

Тема 5. Організаційно-правові засади оптової торгівлі лікарськими засобами

Поняття аптеки, аптечного складу (бази), аптечного кіску та аптечного пункту. Порядок заняття торговою діяльністю. Правила роздрібною реалізації лікарських засобів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України. Вимоги до аптечних закладів, які займаються роздрібною реалізацією лікарських засобів та імунобіологічних препаратів.

Організаційно-правові засади оптової торгівлі лікарськими засобами. Вимоги до приміщень аптечних баз: виробничі приміщення; службово-побутові приміщення. Забезпечення умов зберігання лікарських засобів у складських приміщеннях. Устаткування та обладнання складських приміщень. Забезпечення санітарного стану приміщень та устаткування аптечної бази (складу). Вимоги до документації аптечної бази: нормативна-правова документація; нормативно-технічна документація.

Література [20; 30; 31]

Тема 6. Організаційно-правові засади роздрібною торгівлі лікарськими засобами

Організаційно-правові засади роздрібною торгівлі лікарськими засобами. Здійснення роздрібною торгівлі лікарськими засобами че-

рез аптеки, аптекарські кіоски. Аптекарські пункти, фельдшерсько-акушерські пункти, що організовані в сільських населених пунктах. Вимоги до приміщень аптеки. Умови до зберігання та реалізації лікарських засобів в аптеках. Вимоги до складу виробничих та допоміжних приміщень, обладнання аптек. Паспорт структурного підрозділу аптеки.

Вимоги до персоналу аптеки.

Використання електронно-касових апаратів в аптеках. Реєстрація продажу з використанням режиму програмування аптечного товару за групами.

Порядок документального оформлення операцій з лікарськими засобами. Порядок операцій, пов'язаних з придбанням, зберіганням, виготовленням та реалізацією наркотичних, психотропних лікарських засобів. Порядок отримання, здійснення контролю за цільовим використанням етилового спирту.

Виготовлення лікарських препаратів в аптеках. Організація виготовлення лікарських препаратів за рецептами лікаря. Форми рецептурних бланків. Контроль робітниками закладу охорони здоров'я правильність оформлення рецептів. Виготовлення лікарських засобів за замовленням лікувально-профілактичних закладів. Облік робіт з виготовлення, фасування лікарських засобів. Облік лабораторних робіт.

Зберігання лікарських засобів та товарів медичного призначення. Зберігання лікарських засобів, які вимагають захисту від світла, захисту від вологи, захисту від випаровування, захисту від дії високих та низьких температур, впливу від газів оточуючого середовища. Зберігання пахучих та барвних лікарських засобів. Зберігання виробів медичного призначення. Зберігання вогнебезпечних та вибухонебезпечних препаратів. Зберігання наркотичних та психотропних лікарських засобів

Організація реалізації лікарських засобів.

Утилізація та знищення недоброякісних, прострочених лікарських засобів.

Література [20; 30; 31; 33]

Змістовий модуль II. Управління бізнесом закладу охорони здоров'я

Тема 7. Менеджмент закладів охорони здоров'я

Проектування організаційної структури закладу охорони здоров'я. Функціональна структура. Регіональна структура. Структура стратегічних господарчих підрозділів.

Фінансовий менеджмент закладу охорони здоров'я. Фінансування та бюджетування. Сітьовий аналіз.

Корпоративна культура закладу охорони здоров'я. Управління корпоративною культурою. Оцінка сумісності корпоративної культури та стратегії закладу охорони здоров'я.

Системи адміністративної підтримки. Плани та системи інформаційної підтримки в бізнесі в охороні здоров'я. Системи мотивації та контролю.

Література [29; 31–33]

Тема 8. Основи економіки закладу охорони здоров'я

Дія основних економічних законів на фармацевтичному ринку. Фармакоекономічний аналіз. Фактори, які впливають на попит на лікарські засоби. Стратегії ціноутворення. Основи ціноутворення на лікарські засоби. Ціни, які використовують на фармацевтичному ринку. Вибір та реалізація цінової стратегії. Внутрішньо фірмове ціноутворення на лікарські засоби. Аналіз перехресної еластичності попиту на лікарські засоби. Аналіз та коректування цін на лікарські засоби.

Прогнозування основних економічних показників діяльності закладу охорони здоров'я. Прогноз обсягу реалізації аптек. Вплив цінової еластичності попиту на обсяги реалізації лікарських засобів.

Прогноз витрат аптечних закладів. Прогнозування чистого прибутку.

Література [29–33]

Тема 9. Організація бухгалтерського та податкового обліку лікарських засобів

Надходження лікарських засобів. Порядок реалізації лікарських засобів та виробів медичного призначення. Визначення собівартості реалізованих лікарських засобів та торів медичного призначення.

Розрахунок середнього відсотка торгової націнки. Облік лікарських форм, виготовлених в аптеках. Інвентаризація лікарських засобів.

Література [30]

Тема 10. Товарна політика закладів охорони здоров'я

Рівні товару. Поняття торгової марки. Поняття сходів торгової марки. Розробка нових лікарських засобів. Життєвий цикл лікарського засобу. Номенклатура продукції та розширення асортименту закладу охорони здоров'я. Практика переводу лікарських засобів з категорії рецептурних у категорію безрецептурних. Прийняття рішень щодо упаковки та етикетки.

Література [29; 33]

Тема 11. Просування та збут лікарських засобів на фармацевтичному ринку

Раціональна система збуту лікарських засобів. Стратегії розподілу лікарських засобів.

Застосування логістичних підходів у галузі обігу лікарських засобів. Поняття про фармацевтичну логістику. Канали руху лікарських засобів. Національні та регіональні дистриб'ютори. Класифікація дистриб'юторів фармацевтичного ринку.

Система маркетингових комунікацій закладу охорони здоров'я. Реклама лікарських засобів. “Паблік рілейшнз” фармацевтичного підприємства, персональний продаж і стимулювання збуту лікарських засобів. Мерчандайзинг в аптеках і спеціалізовані медичні виставки.

Література [29; 31–33]

Тема 12. Менеджмент зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності в бізнесі у сфері охорони здоров'я

Характеристика світового фармацевтичного ринку. Особливості розвитку сучасного фармацевтичного ринку. Значення українського ринку для закладів охорони здоров'я-виробників з інших країн світу.

Проактивні та реактивні мотиви початку діяльності фармацевтичної компанії на зовнішніх ринках. Етапи виходу закладу охорони здоров'я на міжнародний ринок. Інформаційні потреби закладу

охорони здоров'я у зв'язку з інтерналізацією. Торгові обмеження при виході на зовнішній фармацевтичний ринок. Система сертифікації якості лікарських засобів для міжнародної торгівлі (ВООЗ, 1992 р.).

Методи і форми виходу на зовнішній фармацевтичний ринок. Напрями організації спільних фармацевтичних підприємств. Характеристика стилів поведінки закладів охорони здоров'я на міжнародному ринку.

Міжнародні стандарти, які регулюють лікарські засоби. Фальсифікація лікарських засобів. Класифікаційні ознаки фальсифікації лікарських засобів.

Ціноутворення в системі міжнародного фармацевтичного маркетингу. Роль торгових термінів "Інкотермс" у визначенні митної вартості лікарських засобів. Роль державного управління у регулюванні цін на зовнішніх ринках.

Організація збутової логістики міжнародними фармацевтичними фірмами. Транспортування лікарських засобів за кордоном. Просування лікарських засобів за кордоном.

Особливості діяльності представництва закладів охорони здоров'я. Структура представництва закладу охорони здоров'я. Принципи роботи представництв закладів охорони здоров'я. Методи роботи представництв закладів охорони здоров'я в Україні. Кадрові забезпечення представництв закладів охорони здоров'я. Напрямки адаптації представництва до умов внутрішнього фармацевтичного ринку. Основні принципи презентації лікарських засобів.

Організація роботи представників закладів охорони здоров'я. Оцінка ефективності роботи медичних працівників.

Література [29]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з "Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології" виконується відповідно до навчальних планів зі спеціальності "Менеджмент організацій" спеціалізації "Медичний та фармацевтичний менеджмент".

Головною метою контрольної роботи є рубіжний контроль професійно-орієнтованих знань з навчальної дисципліни "Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології", набутих під час самостійного опрацювання літератури та нормативно-правових актів.

З питань виконання та оформлення контрольної роботи передбачене індивідуальне консультування, яке можна отримати у викладача на кафедрі менеджменту відповідно до графіка консультацій та за телефоном 490-95-25.

Номер варіанта контрольної роботи студент обирає за першою літерою свого прізвища (див. табл.)

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А,Б,	1
В,Г,	2
Д,Е,Є,	3
Ж,З,І,Ї,	4
К,Л,	5
М,Н,	6
О,П,	7
Р, С,	8
Ф,Х,Ц	9
Ч,Ш,Щ,Ю,Я	10

Оцінювання виконання завдань. Під час перевірки контрольної роботи викладач особливу увагу буде звертати на те, як студент розуміє зміст навчальної дисципліни “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології”, його здатність пов’язати категорії і теорії навчальної дисципліни з реаліями конкретного закладу охорони здоров’я, а також вміння систематизувати матеріал та чітко викладати власні думки. Серед зазначених критеріїв оцінювання найважливішою є здатність до практичного застосування знань у конкретних ситуаціях.

Перевіряючи контрольні роботи, викладач звертатиме увагу на такі параметри:

- ґрунтовність відповіді за поставлені питання, яка свідчить про рівень опанування теоретичним матеріалом;
- розуміння категорій навчальної дисципліни, що позначається у власному викладенні матеріалу, а не в переписуванні

- підручника, у доречно дібраних прикладах з діяльності закладу охорони здоров'я;
- уміння коментувати наведені ілюстрації (або реальні документи медичної установи);
  - оформлення роботи (структура, заголовки, посилання тощо).

Правила оформлення звіту про виконання індивідуального семестрового завдання

Звіт про виконання індивідуального семестрового завдання має бути у формі реферату.

Після ознайомлення з темою індивідуального семестрового завдання складається його попередній план. Як правило, має чотири розділи: вступ; основна частина; висновки та список літератури.

Кількість розділів у семестровому завданні необмежена і залежить від теми та характеру висвітлення питання.

У роботі такого плану можна навести приклади з історії хвороби. Індивідуально обрану тему та її план необхідно детально погодити з професором чи доцентом, що викладає цю навчальну дисципліну.

Для складання плану індивідуальної семестрової роботи необхідне систематичне і ретельне вивчення літератури: монографій; журнальних статей; збірників; матеріалів симпозіумів та наукових конференцій.

Всі використані у семестровій роботі літературні джерела систематизуються у список літератури, що є змістом IV розділу. Нижче подані зразки посилань на різні літературні джерела.

Посилання на монографію (наукова праця, що присвячена вивченню однієї теми):

А: Монографії, що мають від одного до трьох авторів:

Войтенко В. П. Смертність і тривалість життя: аналіз та прогноз. — К.: Здоров'я, 1990. — 173 с.

Б: Монографії, що мають чотирьох і більше авторів:

Структура наследственной патологии // Л. П. Назаренко, О. А. Острецов, З. Т. Лисицин, О. В. Хакимова / Под ред. Б. Е. Тимофеева. — М.: Медицина, 1993. — 264 с.

Посилання на збірник наукових праць (посилання робиться на складову частину збірника — розділ чи главу, що мають окремих авторів):

Шандала М. Г., Звиняцковский Л. И. Комплексное влияние природных и антропогенных факторов окружающей среды на здоровье населения // Медико-географическое районирование и прогнозирование здоровья популяции. — Новосибирск: Наука, 1981. — С. 31–47.

Посилання на журнальні статті:

на вітчизняні або російські журнали

Тонкова Р. В., Чернюк Т. Л., Голубева Л. Г. Здоровье и развитие детей / Педиатрия. — 1989. — № 9. — С. 30–34.

Посилання на перекладні видання:

Фолков Б., Нил Э. Кровообращение: Перевод с англ. — М.: Мир, 1976. — 392 с.

Посилання на багатотомні видання:

- Теоретическая медицина и педиатр. практика: В 13 т. / АМН СССР. Ин-т педиатрии. — М., 1980. — Т. 12. — 312 с.
- Физиология человека: Пер. с англ.: В 4 т. / Под ред. Р. Шмидта, Г. Тевса. — М.: Мир, 1986. — Т. 3: Кровь. Кровообращение. Дыхание. — 287 с.

Посилання на довідники та словники:

- авторське видання:
Биохимический справочник / Сост. Н. Е. Кучеренко, Р. П. Виноградова. — 1-е изд. — К.: Выща шк., 1979. — 304 с.
- Видання групи авторів під редакцією:
Аллергология: Словарь-справочник / Отв. ред. Н. М. Бережная. — К.: Наук. думка, 1986. — 445 с.

Посилання на енциклопедії:

Конлев Б. В., Салищев В. Э. Кровоопускание // БМЭ. — 3-е изд. — М., 1980. — Т. 12. — С. 86–87.

Список літератури подається в алфавітному порядку мовою видання.

У вступі, що повинен бути коротким та лаконічним (1–1,5 стор.), як правило, розкривається актуальність проблеми для теоретичної та клінічної медицини. Можна наводити окремі історичні відомості, якщо вони підкреслюють багаторічну актуальність теми.

Основна частина роботи повинна включати кілька розділів. У разі необхідності їх можна розбивати на підрозділи, це слід відобразити у плані роботи. Викладення матеріалу в основній частині семестрової

роботи повинно бути цілісним та послідовним. При розкритті теми не слід обмежуватись простим переліком літературних джерел та вкладених у них даних досліджень. З найбільш принципових моментів необхідно зробити узагальнення, відобразити своє ставлення до того чи іншого положення.

Якщо в літературі існує кілька протилежних думок, потрібно проаналізувати позитивні та негативні особливості кожного напрямку. Під час написання семестрової роботи слід також підкреслювати відсутність достатніх відомостей або розробок з обраної тематики.

При написанні основної частини семестрового завдання необхідно робити посилання на літературні джерела, матеріали, окремі результати, ідеї, висновки яких були використані при висвітленні питання.

Посилання на літературні джерела в тексті семестрової роботи слід зазначати у круглих дужках із зазначенням прізвища першого автора та року видання.

Висновок індивідуальної семестрової роботи, як правило, становить 0,5–1 сторінку, проте виділяється в окрему главу і має значення для визначення оцінки роботи.

У висновку коротко аналізується викладений у попередніх главах матеріал та обґрунтовується необхідність подальшого вивчення проблеми, вказується на шляхи розвитку питання.

Семестрову індивідуальну роботу друкують машинописним способом, за допомогою комп'ютера або пишуть “від руки” українською мовою.

Текст повинен бути оформлений на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм) через 2 міжрядкових інтервали до 30 рядків на сторінці.

Обсяг семестрової роботи – 20–25 сторінок.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Знаки, що відсутні на машинці, вписуються від руки чорним чорнилом (туш, паста, фломастер ін.).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

Тема: Планування діяльності закладу охорони здоров'я.

Варіант 2

Тема: Загальні принципи управління фармацевтичною фірмою.

Варіант 3

Тема: Міжнародний фармацевтичний менеджмент та маркетинг.

Варіант 4

Тема: Управління товарним асортиментом фармацевтичного закладу.

Варіант 5

Тема: Державне регулювання фармацевтичної діяльності.

Варіант 6

Тема: Управління ціноутворенням на лікарські засоби та виробу медичного призначення.

Варіант 7

Тема: Аналіз основних економічних показників діяльності аптеки.

Варіант 8

Тема: Організація діяльності оптової ланки фармацевтичного ринку.

Варіант 9

Тема: Міжнародний та вітчизняний фармацевтичний ринок.

Варіант 10

Тема: Контроль якості лікарських засобів та товарів медичного призначення.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Загальноорганізаційні вимоги до здійснення діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі.
2. Структура та напрями державного регулювання фармацевтичного ринку.
3. Започаткування господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами.
4. Ліцензування діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами.

5. Державний контроль діяльності з порядку реалізації лікарських засобів.
6. Загальні вимоги до реалізації лікарських засобів.
7. Загальні принципи реалізації (відпуску) лікарських засобів громадянам.
8. Нормативно-правова база утилізації та знищення лікарських засобів.
9. Державне регулювання допуску до фармацевтичної діяльності.
10. Правила реєстрації лікарських засобів.
11. Система державного контролю якості лікарських засобів. Сертифікація лікарських засобів.
12. Специфічні фактори аналізу макросередовища фармацевтичного бізнесу.
13. Аналіз мікросередовища фармацевтичного бізнесу.
14. Аналіз споживачів фармацевтичної продукції.
15. Внутрішньоорганізаційний аналіз закладу охорони здоров'я.
16. Оцінка матеріальних і нематеріальних та людських ресурсів закладу охорони здоров'я.
17. Функціональна оцінка організаційного потенціалу.
18. SWOT-аналіз закладу охорони здоров'я.
19. Природа конкурентних переваг. Конкурентні переваги та стратегія низьких видатків.
20. Умови реалізації стратегії низьких видатків.
21. Переваги та ризики стратегії низьких видатків та конкурентні сили в бізнесі у сфері охорони здоров'я.
22. Конкурентні переваги та стратегія диференціації в бізнесі у сфері охорони здоров'я.
23. Особливості конкурентних стратегій закладів охорони здоров'я, що виготовляють генеричні лікарські засоби.
24. Нормативно-технічні документи, які встановлюють вимоги до лікарського засобу, його упаковки, умов і термінів зберігання, методів контролю якості лікарського засобу.
25. Технічний та технологічний регламент виробництва лікарських засобів.
26. Організація діяльності фармацевтичних оптових закладів.
27. Загальні вимоги до приміщень для виробництва лікарських засобів.

28. Загальні вимоги до складських зон. Вимоги до зон контролю якості. Загальні вимоги до допоміжних зон: адміністративні та побутові приміщення аптечних складів.
29. Обладнання аптечного складу. Поняття про консигнаційний склад.
30. Управління персоналом аптечного складу.
31. Організація руху товарів на аптечному складі.
32. Основні фармацевтичні вимоги до організації робіт з фасування на аптечному складі.
33. Поняття аптеки, аптечного складу (бази), аптечного кіску та аптечного пункту.
34. Порядок заняття торговою діяльністю.
35. Правила роздрібної реалізації лікарських засобів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України.
36. Вимоги до аптечних закладів, які займаються роздрібною реалізацією лікарських засобів та імунобіологічних препаратів.
37. Вимоги до приміщень аптечних баз: виробничі приміщення; службово-побутові приміщення.
38. Забезпечення умов зберігання лікарських засобів у складських приміщеннях.
39. Устаткування та обладнання складських приміщень аптечної бази.
40. Вимоги до документації аптечної бази: нормативна-правова документація; нормативно-технічна документація.
41. Організаційно-правові засади роздрібної торгівлі лікарськими засобами.
42. Здійснення роздрібної торгівлі лікарськими засобами через аптеки, аптекарські кіоски.
43. Аптекарські пункти, фельдшерсько-акушерські пункти, що організовані в сільських населених пунктах.
44. Вимоги до приміщень аптеки.
45. Умови до зберігання та реалізації лікарських засобів в аптеках.
46. Вимоги до складу виробничих та допоміжних приміщень, обладнання аптек.
47. Вимоги до персоналу аптеки.
48. Виготовлення лікарських препаратів в аптеках. Організація виготовлення лікарських препаратів за рецептами лікаря.
49. Зберігання лікарських засобів та товарів медичного призначення.

50. Організація реалізації лікарських засобів.
51. Утилізація та знищення недоброякісних, прострочених лікарських засобів.
52. Проектування організаційної структури закладу охорони здоров'я.
53. Фінансовий менеджмент закладу охорони здоров'я. Фінансування та бюджетування. Сітьовий аналіз.
54. Корпоративна культура закладу охорони здоров'я.
55. Плани та системи інформаційної підтримки в бізнесі у сфері охорони здоров'я.
56. Системи мотивації та контролю в бізнесі у сфері охорони здоров'я.
57. Дія основних економічних законів на фармацевтичному ринку.
58. Фармакоекономічний аналіз.
59. Основи ціноутворення на лікарські засоби.
60. Внутрішньофірмове ціноутворення на лікарські засоби.
61. Аналіз перехресної еластичності попиту на лікарські засоби.
62. Аналіз та коректування цін на лікарські засоби.
63. Прогнозування основних економічних показників діяльності закладу охорони здоров'я.
64. Прогноз обсягу реалізації аптек. Вплив цінової еластичності попиту на обсяги реалізації лікарських засобів.
65. Прогноз витрат аптечних закладів. Прогнозування чистого прибутку.
66. Організація бухгалтерського та податкового обліку лікарських засобів.
67. Порядок реалізації лікарських засобів та виробів медичного призначення.
68. Визначення собівартості реалізованих лікарських засобів та товарів медичного призначення.
69. Облік лікарських форм, виготовлених в аптеках. Інвентаризація лікарських засобів.
70. Життєвий цикл лікарського засобу.
71. Номенклатура продукції та розширення асортименту закладу охорони здоров'я.
72. Раціональна система збуту лікарських засобів.
73. Застосування логістичних підходів в галузі обігу лікарських засобів.

74. Національні та регіональні дистриб'ютори. Класифікація дистриб'юторів фармацевтичного ринку.
75. Система маркетингових комунікацій закладу охорони здоров'я.
76. Реклама лікарських засобів.
77. “Паблік рілейшнз” фармацевтичного підприємства, персональний продаж і стимулювання збуту лікарських засобів.
78. Мерчандайзинг в аптеках і спеціалізовані медичні виставки.
79. Характеристика світового фармацевтичного ринку.
80. Особливості розвитку сучасного фармацевтичного ринку. Значення українського ринку для закладів охорони здоров'я-виробників з інших країн світу.
81. Проактивні та реактивні мотиви початку діяльності фармацевтичної компанії на зовнішніх ринках.
82. Етапи виходу закладу охорони здоров'я на міжнародний ринок.
83. Торгові обмеження при виході на зовнішній фармацевтичний ринок. Система сертифікації якості лікарських засобів для міжнародної торгівлі (ВООЗ, 1992 р.).
84. Методи і форми виходу на зовнішній фармацевтичний ринок. Напрями організації спільних фармацевтичних підприємств.
85. Характеристика стилів поведінки закладів охорони здоров'я на міжнародному ринку.
86. Міжнародні стандарти, які регулюють лікарські засоби. Фальсифікація лікарських засобів. Класифікаційні ознаки фальсифікації лікарських засобів.
87. Ціноутворення в системі міжнародного фармацевтичного маркетингу.
88. Особливості діяльності представництва закладів охорони здоров'я.
89. Структура та принципи роботи представництв закладів охорони здоров'я.
90. Методи роботи представництв закладів охорони здоров'я в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров'я”.

2. *Закон України “Про господарські товариства”.*
3. *Закон України “Про підприємства в Україні”.*
4. *Закон України “Про підприємництво”.*
5. *Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”.*
6. *Закон України “Про захист прав споживачів”.*
7. *Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”.*
8. *Закон України “Про захист населення від інфекційних хвороб”.*
9. *Закон України “Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення”.*
10. *Закон України “Про лікарські засоби”.*
11. *Закон України “Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів”.*
12. *Закон України “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними”.*
13. *“Про порядок заняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення”* від 08.02.95 № 108.
14. *“Про затвердження Положення про порядок здійснення діяльності у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів”* від 03.01.96 № 6.
15. *“Про затвердження Положення про контроль за відповідністю імунобіологічних препаратів, що застосовуються в медичній практиці, вимогам державних та міжнародних стандартів”* від 15.01.96 № 73.
16. *“Про впорядкування діяльності аптечних закладів та затвердження Правил роздрібної реалізації лікарських засобів”* від 12.05.97 № 447.
17. *“Положення про державну реєстрацію суб’єктів підприємницької діяльності”* від 25.05.98 № 740.
18. *“Про затвердження переліку органів ліцензування”* від 14.11.2000 № 1698.
19. *“Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібної торгівлі засобами”* від 12.01.01 № 3/8.
20. *“Про затвердження Інструкції по санітарно-протиепідемічному режиму аптек”* від 14.06.93 № 139.

21. “Про порядок виписування рецептів та відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек” від 30.06.94 № 117;
22. “Про затвердження переліків закладів охорони здоров’я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров’я” від 12.11.02 № 385 (із змін. і допов., внесеними Наказом Міністерства охорони здоров’я України від 17.03.03 № 114).
23. “Про затвердження Правил проведення утилізації та знищення неякісних лікарських засобів” від 08.07.96 № 199.
24. “Про затвердження нормативних актів з питань реклами лікарських засобів” від 10.06.97 № 177.
25. “Про затвердження Переліків лікарських засобів, зареєстрованих в Україні” від 25.07.97 № 233.
26. “Про затвердження Порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в державних і комунальних закладах охорони здоров’я” від 18.12.97 № 356.
27. “Про вдосконалення атестації провізорів та фармацевтів” від 31.07.98 № 23.
28. *Управління підприємницькою діяльністю в галузі охорони здоров’я / За ред. О. В. Баєвої, І. М. Солоненка. — К.: МАУП, 2007. — 376 с.*
29. *Громовик Б. П., Гасюк Г. Д., Левицька О. Р.* Фармацевтичний маркетинг: теоретичні та прикладні засади. — Вінниця: Нова Книга, 2004. — 464 с.

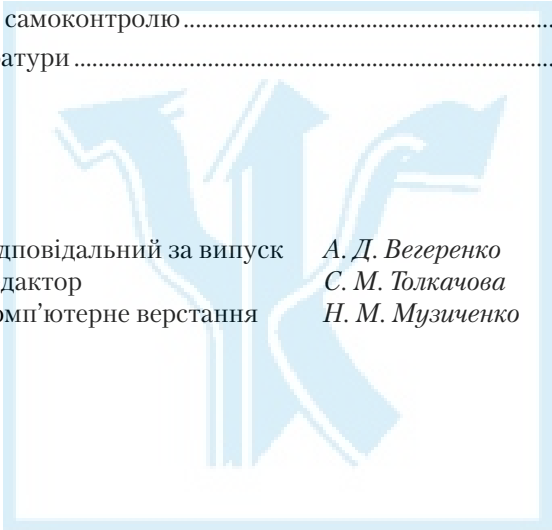
Додаткова

30. *Матвеева В.* Аптечные учреждения: особенности организации и учета. — Ростов н/Д.; Х.: Фактор, 2001. — 248 с.
31. *Гацан В. В.* Менеджмент фармацевтического предприятия. — Ростов н/Д.: Феникс, 2002. — 346 с.
32. *Белашанка В. А., Загорий Г. В., Усенко В. А.* Стратегическое управление и маркетинг в практике фармацевтических фирм.: Учеб. изд. — К.: РИА “Триумф”, 2001. — 368 с.
33. *Мнушко З. М., Діхтярєва Н. М.* Менеджмент і маркетинг у фармацевції. — Х.: Основи, 1999. — 288 с.
34. *Дремова Н. Б.* Фармакоэкономический анализ фактической терапии в условиях стационара // Экономика здравоохранения. — 2005. — № 1. — С. 39–47.

35. *Жарков А. В., Годовальников Г. В.* Управление аптечным учреждением. — Минск: Беларусь, 1989. — 59 с.
36. *Здравохранение: экономика, маркетинг, менеджмент: Учеб. пособие / А. А. Чухно, Л. К. Дембский и др.* — Симф.: Таврида, 2001. — 339 с.
37. *Литвак А. И.* Организация планирования в лечебном учреждении: Учеб. пособие. — Одесса: Укр. Акад. гос. управления при Президенте Украины; Одес. регион. ин-т упр., 2003. — 86 с.
38. *Менеджмент в охороні здоров'я. Структура та поведінка організацій охорони здоров'я / За ред. С. М. Шортела, А. Д. Калюжного: Пер. з англ.* — К.: Основи, 1998. — 560 с.
39. *Нагорна А. М.* Проблема якості в охороні здоров'я. — Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. — 381 с.
40. *Шамишурина Н. Г.* Экономика лечебно-профилактического учреждения. — М.: МЦФЭР, 2001. — 278 с.
41. *Бахтеева Т. Д.* Эффективность деятельности предприятия по оказанию медицинских услуг. — Донецк: Донец. гос. ун-т экон. и торговли, 2002. — 109 с.
42. *Грига І.* Фінансування охорони здоров'я: проекти та реальність // Соціальна політика і соціальна робота. — 2005. — № 1. — С. 80–92.
43. *Пашутин С. Б.* К вопросу повышения эффективности управления фармацевтической компанией // Менеджмент в России и за рубежом. — 2003. — № 2. — С. 34–42.
44. *Дмитренко Г. А.* Управление персоналом: методика кваліметричної оцінки корисного праці працівників. — К.: МАУП, 1996. — 66 с.
45. *Семенча І. Є.* Методологічні засади проблеми визначення ефективності діяльності підприємств // Проблеми формування і розвитку ринкової економіки в Україні. — 2003. — Вип. 8. — С. 45–47.
46. *Чернышев Б.* Менеджмент в сервисной экономике: сущность и содержание // Проблемы теории и практики управления. — 2004. — № 1. — С. 107–113.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології”	4
Зміст дисципліни “Управління бізнесом у сфері медицини та фармакології”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	11
Завдання для контрольних робіт.....	15
Питання для самоконтролю	16
Список літератури	20

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3017

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП